

SPECIAL PRGRAMS DIVISION
PREPARATORY PROGRAM

החטיבה לתכניות מיוחדות
המכינה האוניברסיטאית

מסלול מדעי החברה

מבוא לפסיכולוגיה – תכנית לימודים ייחודית (4 ש"ש)

שנה"ל תשע"ז 2016-2017

ד"ר פסלר עליזה

מטרות הקורס

1. הכרות עם המקורות ההיסטוריים של הפסיכולוגיה.
2. להקנות לסטודנט מושגי יסוד מתחום הפסיכולוגיה ההתפתחותית, יסודות תפיסתיים ומחקריים, להבנה ולניתוח תהליכים ואירועים בתחום היחסים בין פרטים שונים ובין הפרט לכלל.
3. להביא בפני הסטודנט את ההתפתחויות האחרונות בתחום התיאוריה והמחקר בפסיכולוגיה, תוך שימוש באסטרטגיות של הרצאה, דיון ודינמיקה קבוצתית .

תוכנית הקורס : רציונל ונושאים (סמס' א')

רקע כללי

הגדרת הפסיכולוגיה ומשמעותה, סקירה היסטורית, הפסיכולוגיה כמדע, הקשר עם תחומי מדע ועיסוק שונים. מורכבות ומוגבלות המחקר ההיסטורי.

אסכולות בפסיכולוגיה

גישות בפסיכולוגיה: הפסיכופיזיולוגית, הביהביוריסטית, הקוגניטיבית, הפסיכודינמית וההומניסטית אקזיסטנציאלית, טבע האדם התפתחות נורמלית ואבנורמלית .

היסוד הביולוגי של הפסיכולוגיה

היסודות הביולוגיים של ההתנהגות: מבנה תא העצב ופעולתו.
תפיסה חישה וקשב - מערכת העצבים ותפקידיה השונים.

מושגי יסוד בפסיכולוגיה התפתחותית

מהי התפתחות ולאילו תהליכים היא קשורה, האם ההתפתחות רציפה או בשלבים. הכרות עם מושגים כמו למידה הבשלה, תקופות קריטיות, יציבות ושינוי, תורשה וסביבה.

למידה

הגדרת הלמידה, צורות שונות של למידה: הגישה הביהביוריסטית-
למידה אסוציאטיבית (קלאסית ואופרנטית), למידה קוגניטיבית, ולמידה בדרך
החיקוי (בנדורה). טיפול על פי הגישה הביהביוריסטית לאור התפיסה
של הפסיכופתולוגיה בגישה זו.

חושים ותפיסה

איפיונים כלליים של תחושות. חושים: ראייה, שמיעה, חושים כימיים: טעם ריח חושי עור: נגע,
טמפרטורה, תחושות גוף וכאב
מודל תפיסה : הגשטאלט

זכירה

מהי זכירה, סוגי זיכרון שונים ומאפייניהם. מהו הבסיס הפיזיולוגי של
הזיכרון. השיכחה וסיבותיה ודרכים לשיפור הזיכרון.

אוניברסיטת
בר-אילן

תיאוריית התפתחות הכשרים השכליים – פיאז'ה

תיאוריית ההתפתחות הקוגניטיבית על פי פיאז'ה.
הכרות עם השלבים השונים והמושג המרכזיים בתיאוריה.

אינטליגנציה

השפעתם של הסביבה והתורשה על האינטליגנציה, תיאוריות על אינטליגנציה
התפתחות היסטורית של מדידת אינטליגנציה- בינה, וקסלר, ספירמן, טורסון וגילפורד,
מהימנות ותוקף.

תיאוריית ההתפתחות הרגשית – פרויד

נפש האדם: הכרות עם התיאוריה הפסיכואנליטית של פרויד:
הילדות המוקדמת: שלבי ההתפתחות: המודל הסטרוקטורלי,
המודל הטופוגרפי והמודל הפסיכוסקסואלי. חשיבותה של המיניות
בהתפתחות. המודע, הלא מודע והגנטיקה.

תיאוריית ההתפתחות החברתית – רגשית-אריקסון

התיאוריה הפסיכוסוציאלית (פסיכו-חברתית) של אריקסון.
עקרונות ההתפתחות והשלבים השונים.

תיאוריית ההתפתחות המוסרית (קולברג)

תיאוריית ההתפתחות המוסרית על פי קולברג.
השלבים השונים והמאפיין אותם.

פסיכולוגיה חברתית

נושאים שונים כגון: עמדות ושינוי עמדות, צורות השפעה חברתיות
כקונפורמיות וצייתנות, התנהגות פרו חברתית וקבלת החלטות בקבוצה.

מושגי יסוד ותיאוריות בפסיכולוגיה של האישיות

הגדרת האישיות ופירוט תיאוריות השמות דגש על **מרכיבים שונים** המסייעים
להבנה כוללת של האדם, המשותף והייחודי לאדם על פי התיאוריות השונות:
התיאוריה הפסיכואנליטית של פרויד, הגישה ההתנהגותית-בנדורה, הגישה ההומניסטית
של קארל רוג'רס, הפסיכולוגיה האנליטית של קארל יונג והפסיכולוגיה האינדיבידואלית של
אדלר.

דימוי עצמי

מושג העצמי: עצמי עצמאי, עצמי מקושר, דימוי עצמי
מדומה, דימוי עצמי הולם, דימוי עצמי אידיאלי ודימוי עצמי אמיתי
הקשר בין מוטיבציה ודימוי עצמי להישגים.

הפרעות הנפשיות פסיכופתולוגיה

מהי בריאות נפשית ומהי פתולוגיה, עקרונות מנחים להערכת הפרעות
נפשיות וסיווגן. גישות שונות לפסיכופתולוגיה, אבחון, נירוזות, הפרעות חרדה, פוביות
היפוכונדריה, היסטריה, אישיות אנטי חברתית, אישיות פרנואידית, אישיות סבילה-תוקפנית
הפרעות ריגושיות דיכאון, מאניה וסכיזופרניה.

היבטים נפשיים בבעיות בתחום הפרט והכלל

- לחץ קבוצתי
- דחיה חברתית
- סמים
- גירושין
- אנורקסיה
- אונס
- חרדת מבחנים
- היבטים פסיכולוגיים של סטריאוטיפים ודעות קדומות

-
- יתכנו שינויים בסדר ההרצאות
  - במבחנים תופענה שאלות הן מחומר ההרצאות בכתה והן מחומר הקריאה הביבליוגרפי כשהחפיפה ביניהם חלקית.

דרישות הקורס

1. נוכחות והשתתפות בשיעורים
2. קריאה שוטפת מהביבליוגרפיה בהתאם להנחיות
3. הערכת מרצה – 10%
4. עמידה בבחינות סוף סמסטר א' - 45% סוף סמסטר ב' – 45%

ביבליוגרפיה

- בר אל, צ. נוימאיר מ. (1990). *מפגשים עם הפסיכולוגיה*. אבן יהודה: רכס.
- זיו, א. (1993). *פסיכולוגיה – מדע נפש האדם*. הוצאת עם עובד.
- מבוא לפסיכולוגיה: הנעה וריגוש, פסיכולוגיה התפתחותית, פסיכולוגיה חברתית; יח' 9-7. הוצאת האוניברסיטה הפתוחה.
- מבוא לפסיכולוגיה: למידה, זכירה, חשיבה; יח' 4-6. הוצאת האוניברסיטה הפתוחה.
- מבוא לפסיכולוגיה: מבוא, שיטות מחקר, פסיכולוגיה פיזיולוגית, תפיסה; יח' 1-3. הוצאת האוניברסיטה הפתוחה.

